

Dode hoek

Doelgroep

Derde graad van de lagere school.

Lesdoel

De leerlingen

- blijven als fietser steeds achter een stilstaande vrachtwagen.
- begrijpen en verwoorden waarom de aandacht van een vrachtwagenchauffeur verdeeld is en houden hier rekening mee in het verkeer.
- kunnen de geleerde gevaren en attitudes i.v.m. de dode hoek doortrekken naar situaties met andere voertuigen.

Organisatie en materiaal

- afbeelding van de sticker *Blijf rechts achter mij* (bijlage 1)
- werkblad *Dode hoek* (bijlage 2)
- *Dodehoekposter* (bijlage 3)
- situatieprenten (8 prenten per groep) - bijlage 4
- muziek waarop leerlingen kunnen meezingen

Les

Inleidend gesprek

Toon de afbeelding met de slogan *Blijf rechts achter mij!* aan de leerlingen.

Stel de leerlingen de volgende vragen:

- Wie heeft deze afbeelding al eens gezien?
- Waar heb je ze gezien/zou je ze kunnen zien?
- Bevestig dat het een sticker is die achterop een vrachtwagen gekleefd wordt.
- De rode sticker vind je terug op Belgische schoolbussen.
- Waarom zou deze sticker achterop een vrachtwagen of bus gekleefd worden? (Om fietsers te laten weten dat ze niet naast de vrachtwagen mogen rijden)
- Waarom mogen fietsers dat niet? (Omdat de vrachtwagenchauffeur je dan soms niet kan zien. Je komt in de dode hoek terecht)
- Wie heeft er al eens naast een vrachtwagen gefietst? Hoe voelde dit? (De leerlingen verwoorden hun ervaringen)
- Komt een dode hoek alleen voor bij vrachtwagens? Zijn er nog andere vervoermiddelen die kampen met dat probleem? (Bestelwagens, 'gewone' auto's, ...)

Benadruk dat nog niet elke vrachtwagen of ander groot voertuig deze sticker achterop heeft kleven, maar dat betekent niet dat er geen dode hoek is.

Verwerkingsfase

Vertel de leerlingen dat er nog belangrijke regels zijn voor fietsers in de buurt van een vrachtwagen. Om die te weten te komen, verdeel je de klas in groepen van vier. Geef elke leerling een werkblad.

De leerlingen voeren in groep de eerste opdracht uit. Via drie ludieke zoekspelletjes ontdekken ze de regels voor fietsen in de buurt van grote voertuigen zoals vrachtwagens. Deze regels schrijven ze in het kadertje op het werkblad.

Als de leerlingen de regels gevonden hebben, overloop je ze nog eens klassikaal met behulp van de poster en licht je ze toe.

1. Blijf achter de vrachtwagen.

Een vrachtwagenbestuurder kan jou niet altijd zien. Houd daarom altijd minstens drie meter afstand, zo ben je het veiligst. Dat geldt zowel voor fietsers op het fietspad als voor fietsers op de rijbaan.

2. Zorg dat je gezien wordt.

Maak jezelf goed zichtbaar met bijvoorbeeld:

- ➔ *Knipperlichtje (wit vooraan, rood achteraan)*
- ➔ *Fluohesje*
- ➔ *Fietsvlaggetje*
- ➔ *Reflecterende rugzakhoes*

➔ Slapwrap

➔ ...

Leg het verschil nog even uit tussen fluorescerend (goed voor overdag) en reflecterend (goed voor in het donker).

3. Als er toch een vrachtwagen naast jou komt gereden, probeer je oogcontact te maken met de bestuurder. Je kan zijn aandacht trekken door bijvoorbeeld te zwaaien. Als hij je gezien heeft, zal hij beter op je letten. Kan je geen oogcontact maken dan is de kans groot dat hij je niet gezien heeft en jij je in een gevaarlijke situatie bevindt. Maak je dan zo snel mogelijk uit de voeten door bijvoorbeeld van je fiets te stappen en op het voetpad aan de huizenkant te gaan staan.

TIP: hang nadien de poster op in de klas zodat de leerlingen er regelmatig naar kunnen gaan kijken.

Voor de volgende opdracht blijven de leerlingen in groepen zitten. Geef elke groep de acht situatieprenten. De leerlingen bekijken elke situatie en beoordelen het gedrag van de fietser(s). Alle prenten waarop de fietser zich veilig gedraagt, leggen ze samen (situatie 3, 4, 6, en 8).

Als er twee stapeltjes gemaakt zijn, schrijven de leerlingen bij elke prent wat de fietsers goed of fout doen, en hoe de onveilige fietsers zich dan wel zouden moeten gedragen.

Overloop vervolgens klassikaal de situaties waarbij er gezondigd wordt tegen de regels:

Situatie 1: de fietsers gaan naast de vrachtwagen staan. Zo zijn ze niet zichtbaar voor de chauffeur. Als de vrachtwagen afdraait, bestaat de kans dat ze onder de vrachtwagen terecht komen. Ze hadden (min. 3 meter) achter de vrachtwagen moeten blijven.

Situatie 2: de fietser staat voor de vrachtwagen.

Hij kan er niet zeker van zijn dat de chauffeur hem gezien heeft. Hij zou zich moeten omdraaien en zijn aandacht proberen te trekken door te zwaaien zodat hij oogcontact kan maken. Als hij geen oogcontact kan maken met de chauffeur, moet hij zich zo snel mogelijk uit de voeten maken.

Situatie 5: de fietser gaat ervan uit dat de autobestuurder hem gezien heeft. Hij beseft niet dat ook een auto een dode hoek heeft. De fietser heeft op het fietspad voorrang dus mag in principe verder rijden, maar dat is niet de veiligste beslissing. De fietser zou moeten vertragen en oogcontact met de bestuurder proberen maken. Als hij geen oogcontact kan maken, wil dat zeggen dat hij niet gezien wordt en kan hij het best stoppen.

Situatie 7: de fietser fietst zonder reflecterende kledij en verlichting in het donker. Hij is helemaal niet goed zichtbaar. Als hij zich in de buurt van een vrachtwagen bevindt, zal hij waarschijnlijk niet gezien worden.

TIP: heb je nog tijd? Laat de leerlingen dan in hun groepen voor een van de regels een sensibiliserende maatregel uitwerken: een sticker, affiche ... Je kan hier een creatieve en/of ICT-opdracht aan koppelen.

TIP: Je kan deze regels ook oefenen en testen met je leerlingen in de praktijk. Voeg een extra vaardigheid toe aan het fietsexamen dat je afneemt in het 6e leerjaar.

Op www.hetgrotefietsexamen.be kan je je zesde leerjaar inschrijven voor Het Grote Fietsexamen. Je krijgt dan een pakket met leuk materiaal om een fietsexamen te organiseren. In combinatie met het downloadbare materiaal op de website heb je dan alles in handen om een succesvol fietsexamen te organiseren.

Afsluitfase

Laat de leerlingen in groep de cartoon bekijken (op pagina 2) en een antwoord formuleren op de vraag *Wat wil deze cartoon aantonen?*

Bespreek de verschillende antwoorden klassikaal en kom tot de conclusie dat een vrachtwagenchauffeur met heel veel dingen tegelijk bezig is tijdens het rijden: de gps volgen, handsfree telefoneren, muziek luisteren, ... Hij moet zijn aandacht dus verdelen. Daardoor kan hij al eens vergeten in zijn spiegels te kijken. En zo is een ongeval snel gebeurd.

Laat de leerlingen het effect van verdeelde aandacht ervaren door een spelletje te spelen.

Elke leerling neemt een balpen en zet het puntje op het bolletje in het rooster bij opdracht 3.

Geef de leerlingen onderstaande instructies. Tussen de verschillende instructies leid je hen af.

Instructies:

1. Ga twee vakjes omhoog.
➔ *Zet nu luide muziek op die je heel het spel laat spelen.*
2. Ga 5 vakjes naar rechts.
3. Ga 1 vakje terug naar links.
4. Ga 2 vakjes schuin omhoog naar links.
5. Ga 1 vakje naar links.
➔ *Zeg de leerlingen dat ze nu ook moeten meezingen met de muziek.*
6. Ga 2 vakjes schuin naar beneden.
7. Ga 4 vakjes naar rechts.
➔ *Laat de leerlingen met 1 hand cirkeltjes draaien op hun buik. (De leerlingen zingen ook nog steeds mee met de muziek.)*
8. Ga 2 vakjes naar onder.
9. Ga 5 vakjes naar links. (Nu moeten ze terug aan het beginbolletje zijn.)
10. Teken in het derde en het vijfde vakje onderaan twee bollen/wielen.

De leerlingen die alles goed hebben kunnen volgen, hebben een auto getekend. Er zullen verschillende leerlingen te afgeleid geweest zijn en geen auto als resultaat hebben. Bespreek na dit spel nog even de effecten van verdeelde aandacht en afleiding. Vraag de leerlingen of ze nu begrijpen hoe een vrachtwagenchauffeur zich soms voelt achter het stuur.

